List 39. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. septembra 1900.

Politični oddelek.

Državnozborske volitve.

Kakor malone v vseh drugih kronovinah, tako se je začelo tudi na Kranjskem z razpustom poslanske zbornice jako živahno gibanje. Vse se pripravlja za prihodnje volitve in vse kaže, da moramo biti pripravljeni na jako hud volilni bolj.

Obe slovenski stranki na Kranjskem sta že naznanili, da postavita v vseh volilnih okrajih svoje kandidate. Narodna stranka, ki je imela doslej vse tri mestne mandate v rokah, upa, da ohrani vse tri, povrh pa je sklenila, da postavi tudi v vseh petih kmetskih okrajih in v splošni kuriji svoje kandidate, česar bi gotovo ne storila, da ne računa, da prodere vsaj z nekaterimi. Nasprotno pa je tudi katoliška stranka sklenila, da poskusi pridobiti h kmetskim mandatom, ki so doslej bili vsi v njeni oblasti tudi kak mestni mandat. Boj se vname na celi črti in pri ostrosti obstoječega nasprotja je brez dvoma, da bo ta boj tudi jako ljut.

Mi ne spadamo k tistim, ki smatrajo eksistenco dveh nasprotujočih si slovenskih strank za narodno nesrečo. Vsi Slovenci ne moremo biti jednega in istega mnenja o posvetnih stvareh in tudi ni treba, da bi bili, zakaj če bi se dosegla taka sloga, potem bi brž zavladala občna stagnacija. Obstoj različnih političnih strank je vedno in povsod ne le znak nego tudi pogoj napredka, samo če je ljubezen do skupne narodne stvari večje, kakor je nasprotje med strankama.

Tudi v razpuščeno poslansko zbornico niso bili kranjski poslanci voljeni soglasno, nego je bil vsak mandat izvoljen z veliko težavo, ali vzlic vsemu nasprotstvu pri volitvah so se poslanci obeh strank na Dunaju vender približali toliko, da so ustanovili skupen klub, in da so ves čas v narodnih zadevah solidarno nastopali tako napram drugim strankam, kakor napram vladi. Ljubezen za skupno narodno stvar je bila pri njih večja, kakor mej njimi obstoječe strankarsko nasprotje.

Brez dvoma je potrebno, da ostane tako tudi v prihodnje, in zato bi iskreno želeli, da bi se prihodnje državnozborske volitve vršile tako, da bi se obstoječe nasprotje ne poglobilo, da bi se ne razvnelo preveliko sovraštvo, iz kratka, da bi se ne vršile tako, kakor zadnje deželnozborske volitve, pri katerih je sicer katoliška stranka pridobila vse kmetske mandate, pri katerih pa je sama sebi in zlasti prečastiti duhovščini neizmerno moralno škodo napravila.

Bojimo se, da bo tudi letos tako. Na shodih, ki so se zadnje mesece vršili sta zlasti gg. dr. Šusteršič in Vencajz pa tudi dr. Lampe nastopali tako, da je to v dno duše moralo užaliti vsacega njihovega političnega nasprotnika. In tudi na katoliškem shodu se je le preveč govorilo v tem žargonu in vse premalo po načinu Nj. eminence kardinala Missie. Če se proglaša vse advokate in notarje za oderuhe, če se na javnih shodih oznanja, da so vsi liberalci sleparji in goljufi, ničvredni ljudje, teleta in barabe, nad katere se mora iti s palico potem se pač ne sme zahtevati, da naj bi se ti, tako sramotno napadeni politični nasprotniki ne reagirali z jednakim orožjem.

Njegova eminenca kardinal Missia je na katoliškem shodu sam na jako razumljiv način obsodil tisti način političnega bojevanja, čigar najbolj prononciranih zastopač ni treba posebe navajati. Kardinal Missia je na katoliškem shodu priporočal svojim poslušalcem potrpežljivost, rekši:

„Ne dá se vse doseči naenkrat, nobena hiša se ne zida na en dan, nobeno drevo ne pade na en mah, ampak treba je delati naprej in pri tem biti potrpežljivim. To potrpežljivost bi zlasti priporočal tudi nasproti tistim, ki niso naših mislij, ker, če jih hočemo pridobiti, to gotovo ne bode s tem, da ako nas zbadajo, zbadamo tudi mi nje, ampak s prenašanjem s potrpežljivostjo. Če jih

hočemo pridobiti, to gotovo ne bo s silo in tudi za dobro ne sme se delati kakor s tako strastjo, ampak mirno, premišljeno, vztrajno, potrpežljivo in tako smemo upati, da bode s takim postopanjem blagoslov božji. Če nas udarijo na eno lice, ponudimo tudi drugo lice, kajti bolje je prenašati kakor pa se razžalostiti ali pa dati nazaj, kakor dajo in merijo oni nam".

To so krasne besede, ko delajo največjo čast kardinalu. Tacih besed še nismo čuli na Kranjskem in tako, kakor svetuje kardinal, tudi doslej še nobena stranka v deželi ni postopala ne narodna pa tudi ne katoliška. Pri prihodnjih volitvah bomo videli, koliko so zalegle besede kardinala pri tistih, katerim so bile namenjene, pri teh volitvah se pokaže, koliko se v katoliški stranki uvažujejo kardinalovi sveti. To se seveda ne pokaže v listih, ampak na shodih in na prižnicah.

Mi bi prav iz srca želeli, da bi se zlasti prečastita duhovščina ravnala po tem nasvetu, saj bi s tem moralno prisilila svoje nasprotnike, da se tudi tako ravnajo. Tako bi valovje volilnega boja, naj že bode njega izid kakoršenkoli, ne pluskal čez meje dopustnosti in bi bilo mogoče, da tisti, ki bodo stali ob volitvah drug proti drugemu v boju, se po končanih volitvah lahko sežejo v roke, in se kot prijatelji zbero zopet v jednem klubu.

Afera Stadler.

Veliko senzacijo je obudilo te dni pismo, ki ga je pisal ravnatelj cesarske kabinetne pisarne Schiessl serajevskemu nadškofu Sladlerju. V pismu se izreka Stadlerju očitna graja, ker je na zaključnem banketu ob priliki zagrebškega katoliškega shoda izrazil željo, da se Bosna in Hercegovina čim preje združita s Hrvatsko. Nadškof da se je dotaknil s tem političnega vprašanja, ki leži izven poklica njegovega nadškofovstva ter spada v delokrog gotovih posvetnih faktorjev in zlasti še v suverenske pravice cesarjeve. Madžarsko in nemško časopisje je izvajalo iz te graje zaključke, ki nimajo z jasnim in pravim pomenom afere nobenega opravka.

Pomisliti je treba, da je nadškof dr. Stadler najvišji cerkveni dostojanstvenik Bosne in Hercegovine, in da mora obuditi posebno pozornost že dejstvo samo, da se tako ugleden človek dotakne na javnem banketu kakoršnegakoli političnega vprašanja. Tudi dr. Stadler sam bi bil moral to vedeti ter dobro premisliti pomen in važnost svojih besed, predno jih je izgovoril. Dotaknil se je vprašanja, ki stoji danes v prvi vrsti politične diskusije. Narodnopravni položaj Bosne je tako poseben, bodoči državnopravni položaj okupiranih pokrajin še tako nejasen, da celo tisti „gotovi posvetni faktorji", v katerih delokrog spada ureditev tega vprašanja, ne bodo imeli lahkega dela, — kaj šele, da bi se reševalo tako vprašanje na banketih in katoliških shodih! — Pred dobrimi desetimi leti, ko je vse mislilo, da pride do vojne med Avstrijo in Rusijo, je iskala Rusija casus belli in skoro bi ga bila našla v postopanju Avstrije z okupiranima deželama, ki ji nista bili darovani, temveč izročeni v upravljanje. Res je, da je od tistega trenotka, ko je bila podpisana berolinska pogodba, Bosna faktično del avstrijsko-ogrske monarhije, toda fikcija sultanove suverenitete je ostala nedotaknjena. Odstraniti je ne more dr. Stadler; to je stvar velesil, ki so podpisale berolinsko pogodbo in potem šele se bo mogel urediti tudi državnopravni položaj Bosne in Hercegovine. Lahko si je misliti, da bi besede tako visoko stoječe osebe, kakor je serajevski nadškof, napravile neprijeten utis na nazaj, in da bi se jim polagala večja važnost, nego jo v resnici zaslužijo. Graja je bila izrečena, in pismo je bilo pisano po najvišjem naročilu, da se ublaži in odstrani ta morebitnine prijetni utis, ter da se razprše vse morda nastale sumnje o kakem solastnem postopanju Avstrije v bosenskem vprašanju.

Madžari so pozdravili to svarilo sarajevskemu nadškofu z velikim zadoščenjem, kljub temu, da za kako zadoščenje nimajo najmanjšega povoda. Stadler je bil posvarjen zaradi svoje nepremišljenosti. Predrzno pa je izvajati iz tega, da bi bila obsojena ideja združenja Bosne s Hrvatsko. Ta ideja je naravna in opravičena, in samo ob sebi je umevno, da kadar se uredi narodnopravni položaj okupiranih provincij, se državnopravnega položaja ne bo moglo in ne bo smelo urediti drugače, kakor v hrvatskem smislu. Madžarski teženj se ne more smatrati resnim; če tudi se v zadnjem času sučejo peštanski žurnalisti in politiki nepostano okoli nezadovoljnih Mohamedancev, — dejstva ne morejo spraviti s svetá, da v Bosni ni niti jednega pristnega Madžara, in da bi tudi najhujša madjarizacijska politika ne opravila prav ničesar. Ob ureditvi državnopravnega položaja pa se bo moralo ozirati na narod, ki je jeden najvažnejših izmed tistih „gotovih posvetnih faktorjev", o katerih govori Schiesslovo pismo, in ozirati se bo moralo na historično pravo. In etnografija in zgodovina zahtevata zjedinjenje Bosne s Hrvatsko.

Madžari se sklicujejo zdaj na cesarjevo svarilo, ki ga razlagajo po svoje, ter zahtevajo od Kallaya in bosenskih oblastij, da spremene dosedanjo politično smer opravljanja. Očitajo namreč Kallayu, da je Hrvatom prijazen, in da podpira vsaj indirektno njihove težnje. Ne more se reči, da bi Kallay ne bil zaveden in zvest Madžar; to je dokazal ob neštetih prilikah, a posebno s tem, da je v gospodarskem in trgovinskem oziru izročil Bosno skoro popolnoma madžarskim interesom. Ali kar je nemogoče, tega tudi Kallay ne more storiti; kjer ni Madžarov, tudi madjarizacije ne more biti. Če je uprava Hrvatom prijazna, tedaj je to samo njena naravna dolžnost. Ako bi puskusila resno s kako „spremembo politične smeri" Hrvatom na škodo, tedaj bi doživela vse drugačen odpor, kakor ga doživlja zdaj od strani Madžarov in njihovih prijateljev.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Zanimanje za volitve je potisnilo vsa druga vprašanja popolnoma v ozadje. Stranke se ne bavijo z drugim, kakor s pripravami za volitve, in vlada tudi ne stori ničesar, kar bi moglo dati povod, se ž njo baviti. Nekatere stranke so izdale že volilne oklice, tako mladočeška in nemškonacionalna. V Gališki se deluje s podporo, ki jo je vlada dovolila za oškodovance po ujmah in povodnjih. Dokler se je govorilo o razpustu poslanske zbornice, je bil poljski klub ves razkačen. Potem je prišel gospod Jaworski na Dunaj in koj na to je vlada dovolila $2^1/_2$ milijona za podpore v Gališki. Zdaj so bili člani poljskega kluba z razpustom tako zadovoljni in se nakrat novih volitev niso nič več bali, prav kakor bi bila vlada tista $2^1/_2$ milijona dala v volilne namene. V nemški katoliški stranki morajo vladati jako čudne razmere Ebenhoch vleče sem, Dipauli tja. Ebenhoch se laska danes nemškim nacionalcem, jutri Mladočehom, Dipauli ga je desavoniral, prezident poslanske zbornice dr. Fuchs pa je ves obupan, da se je državni zbor razpustil, češ, volitve bodo spravile za 30 % več radikalcev v poslansko zbornico in bo vsako delo za vedno nemogoče. Mladočehi skrbno prikrivajo, kako da bodo uravnali svojo taktiko in zahtevajo, naj jim puste volilci popolno prostost.

Prememba ustave? — Čedalje večkrat se čuje, da se v odločilnih krogih nekaj posebnega pripravlja. Ti krogi računajo baje z gotovostjo, da parlament tudi po volitvah ne bo mogel funkcionirati in da se izkaže potreba premeniti ustavo. Ker pa sedanje ustave nečejo premeniti v smislu federalizma, absolutistično vladanje pa je do cela nemogoče, se hoče navidezno ohraniti sedanji parlamentarni ustroj ter le vso moč prenesti na gospodarsko zbornico. Bomo videli, kaj nastane.

Skupni vojni zapovednik za Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. — Hrvatski listi prinašajo vest, da bo eden nadvojvoda imenovan za skupnega vojnega vrhovnega zapovednika za Bosno, Hercegovino in Dalmacijo, baje tudi za Hrvatsko in Slavonijo. Da bi imel član cesarske rodovine velik vpliv in udanost med Jugoslovani, je brezdvomno.

Perzijski šah na Dunaju. — V petek je prišel šah Perzije na Dunaj, kjer je bil gost našega cesarja. Cesar je priredil vladarju velike azijske države sijajen dvorni obed, na katerem sta si vladarja napivala ob sviranju avstrijske in perzijske himne.

Francija. — Tik pred otvoritvijo parlamenta, v katerem se brez dvoma vnemajo velikanski boji, je ministrstvo doseglo znamenit moralen uspeh. Priredilo je kolosalen banket in se je njenemu povabilu odzvalo 22.000 županov. To je pač jako jasen dokaz, da je Francija v taboru republike.

Vojna v Južni Afriki. — Židovski listi se nekako zgražajo nad tem, da je predsednik transvaalske republike Krüger, o svojem odhodu iz južne Afrike baje vzel seboj tudi vse — državno premoženje, kar vse bi bil moral prepustiti Angležem, kateri, kakor razglašajo, so vzeli v posest republiko. Angleži pravijo, da je kaj takega v našem stoletju nezaslišano. No, verjetno je že, da Angleže silno tare, da Krüger popolnoma prezira vse angleške želje in zahteve jednostavno za to, ker ima menda prepričanje, da Transvaal ne bo nikdar angležka last, marveč da je sedanji položaj ondi le začasen. Krügerja vzame v zaščito nizozemska država z vsemi transvaalskimi državnimi dokumenti in zakladi vred, po katerih se cede sline lačnim Angležem, ker so baje precej ogromni. V Antverpah pa mu že prirejajo sijajen sprejem, in ondi se mu postavi še za njega živih dni tudi spominek. — Kakor se čuje, je za vprvo pretrgana vojna in Buri se selijo na bližnjo portugalsko ozemlje. Mej tem pa se organizuje nova armada iz prostovoljcev. V zadevi Transvaala se je obrnila nizozemska kraljica Viljelmina do Francije in raznih drugih držav. Do preteka Krügerjevega dopusta se utegne še marsikaj spremeniti in vsa znamenja kažejo, da se Angleži ne bodo dolgo veselili svojih zmag.

Kitajska. — Razmere so se tam silno poostrile. Rusija se je začela umikati iz Pekina. Njej slede gotovo Zjedinjene države in Francija, morda tudi Japonska, tako da ostanejo samo Nemčija, Avstrija in Angležka. Ker pa Avstrija in Angležka nimata skoro nič vojaštva, stala bo Nemčija skoro sama proti Kitajski. V tej so zdaj dobili prevlado največji sovražniki evropskih držav. Vlado so prevzeli princ Tuan in njegovi najožji somišljeniki, ki so že zaukazali, naj se priredi vse kar treba za novo odločnejšo vojno zoper združene velesile. Parola je: ven s tujci. Položaj je torej skrajno opasen. Te dni je prišel grof Waldersee v Taku in poslal Kitajski vladi ultimatum. Če se njegovim zahtevam ne ugodi, napove vojno. No, to zna lep ples nastati.

Obrtnija.

Shod slovanskih obrtnikov.

V zlati Pragi se bo vršil dne 28. in 29. septembra t. l. shod slovanskih rokodelcev in obrtnikov, prvi shod te vrste. Na tem shodu bodo zastopani tudi slovenski obrtniki. Sestavil se je namreč v Ljubljani neki pripravljalni odbor, ki je priobčil v „Slovencu“ naslednji oklic:

Prijatelji!

Rokodelski in obrtni stan se je prej in se še sedaj šteje med glavne stebre države? a pri vsej njegovi važnosti vender ni užival one skrbi in podpore, da bi se mogel vzdržati in se uspešno ustavljati gospodarski in tehnični premoti velikega kapitala.

Pravna bramba maloobrtnega proizvajanja zahteva nujno popolno preosnovo doslej veljavnega obrtnega reda. Po našem prepričanju ni mogoče to preosnovo izvesti z jednotnim državnim zakonom, ki bi jednako veljal za vse kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, in ustrezal potrebam vseh deželâ. Prepričani smo, da obrtno zakonodajstvo spada v področje deželnih zborov.

Proizvajalna zmožnost rokodelca pa je nujno odvisna od cenenega in lahkega maloobrtnega kredita, inače je naša bramba proti premoči velekapitala nedostatna.

V našem neugodnem položaju nasproti silnejšemu in z boljšim orodjem preskrbljenemu sovražniku nam mora krepiti zavest, da se nam kar najhitreje posreči rešiti velevažno vprašanje zavarovanja rokodelcev in obrtnikov za slučaj starosti in nesreče, za katerega rešitev moramo delovati z vsemi postavnimi sredstvi.

Ker skrbimo za srečno bodočnost rokodelstva in obrti, moramo pač tudi priznati, da je omika in šolstvo, zlasti izobrazba našega obrtnega naraščaja pogoj za procvit našega stanu.

Da bo strokovno obrtno časopisje moglo popolnoma ustrezati svojemu namenu, je naša dolžnost, da se potrudimo za njegov vsestranski razvoj.

Da pa ložje in hitreje dosežemo svoj smoter, moramo se zbližati, moramo tesneje skleniti svoje vrste in

*

z vzstrajnim, premišljenim delom izvesti svojo organizacijo. Češki obrtniki so že naredili prvi poskus take organizacije na podlagi obrtnega reda, ko so na Češkem in Moravskem združili vsa obrtna društva v deželno zvezo. Sedaj se gre za to, da bi se na vseslovanskem obrtnem shodu sprejel in dognal temelj za splošno organizacijo vseh slovanskih rokodelcev in obrtnikov.

In ko se bomo slovanski obrtniki prvič sešli k tako važnemu dogovoru, zmenili se bomo tudi, kako bi se to naše zbližanje utrdilo in dobilo tudi praktičen uspeh na gospodarskem polju, da bi se medsebojno bolj in bolj podpirali in varovali.

Lep je naš program, težko delo nas čaka. Ne bomo se strašili nobenega truda, nobenih žrtev, da bi le naše misli in ideje našle pridne pristaše in boritelje, da postanejo početek lepše, nadobudnejše bodočnosti slovanskega rokodelstva in obrtništva.

Pozivljamo in vabimo vsa slovanka obrtna društva, besede, kola, zadruge, pozivljamo vse slovanske obrtnike in njih prijatelje kar najsrčnejše k svojemu prvemu shodu v Prago l. 1900.

V Pragi, Brnu, Krakovem, Ljubljani, dne 18. septembra l. 1900.

Kdor se priglasi k shodu, naj to naznani vsaj do 26. septembra l. 1900. pripravljalnemu odboru v Prago. Pojasnila daje pripravljalni odbor v Ljubljani, v katerem so gospodje: Appe Fr., Breskvar, Erjavec, Hinterlechner, Kregar, Tomc Fr., Tomc Josip, Žan Fran.

Obžalujemo, da udeležba od slovenske strani ne bo tolika, da bi se mogla upoštevati. Stvar ni v pravih rokah, in zato bodo ravno najboljši slovenski obrtniki ostali doma.

Obrtnijske raznoterosti.

Prodaja gozdov. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je došlo poročilo, da se bode dne 12. oktobra 1900 ob 10. uri dopoludne prodalo po javni konkurenci 100 gozdov oziroma gozdnih parcel, katere so last rumunske države. Prodaja se vrši v sledečih krajih: „Jassy distriktna prefektura, Putna distriktna prefektura, Dolj distriktna prefektura, Bukarest ministrstvo za domene“. Natančneji pogoji se izvedo pri omenjenih okrožnih prefekturah in pri domenskem ministrstvu.

Kmetijstvo.

Svinjska kuga.

Uradna „Wiener Zeitung“ je dne 19. septembra prijavila cesarsko naredbo, s katero se preminjajo neke določbe naredbe z dne 2. maja l. 1899. v zadevi svinjske kuge. Podlaga tem premembam je uspeh enkete, ki se je vršila 3. julija t. l., katero je otvoril sam ministrski predsednik, in katere so se udeležili zastopniki malone vseh oficijelnih kmetijskih korporacij avstrijskih kronovin. Ministrski predsednik je takrat povdarjal veliki pomen borbe zoper svinjsko kugo, ministerijalni svetnik baron Schwarzenau pa je zborovalce zagotovil, da bo vlada njih nasvete vestno pretresla in uvaževala. Priznati se mora, da se je vlada v najnovejši svoji naredbi potrudila, da ustreže zahtevam svinjerejcev, kakor so bile izražene na rečeni enketi.

Načelnega pomena v novi naredbi je način, kako je ravnati s prešiči, ki so na sumu, da so okuženi. Doslej je veljalo načelo, da je take prešiče brezpogojno usmrtiti. Nova naredba določa, da se sme sumljive prešiče spraviti na neokužen kraj, kjer se jih živinozdravniško opazuje in sicer 40 dnij, a ravna se potem ž njimi, kakor se izkaže živinozdravniško opazovanje: Če so prešiči okuženi, se usmrti, če ne, se jih izpusti.

Nadalje obsega nova naredba tudi novo klasifikacijo za določitev odškodnine, ki jo plača država za živali, ki so bile uradoma usmrčene, pri katerih pa se je izkazalo, da niso bili okuženi. Doslej sta bili samo dve kategoriji, odslej pa bodo tri. In končno se je obnovila 50 % odškodnina tistim posestnikom, koji prešiči so bili brez njihove krivde okuženi.

Ta naredba stopi dne 27. t. m. v veljavo. Priznati se mora, da pomeni velik napredek. Po dosedanji naredbi so se namreč najlepše živali brez vsacega ozira pobijale, če so bile količkaj sumljive, akoravno se je prav pogostoma izkazalo, da niso bile okužene.

Tudi dovoljuje nova naredba, da okrajna politiška oblast ne sme dati pobiti prašičev, dokler ni rešen rekurz. Po § 3. določena je odškodnina za pobite pitane prešiče na 95 % vrednosti, za rejne prešiče pa določi ceno politiška oblast porazumno s kmetijskim strokovnim tečajem. To je velike vrednosti, ker bodo vsled tega pri določitvi cene soodločevali tudi živinorejci. Za plemenske prašiče, če se pobijejo, se poleg tržne cene povrne se 25 % počez kot povračilo višje vrednosti.

S temi so odstranjene vsaj največje krutosti stare naredbe in sicer tako, da niso prav nič oškodovani sanitarni oziri.

Poučni in zabavni del.

Labudova pesem.

Novela.

Spisal Georges Ohnet.

(Dalje.)

V.

Lord Mellivan je hodil že celo uro polagoma gori in doli v salonu svoje jahte, vsidrane pri vhodu v zaliv pri nasipu, in pričakoval Marackzya. Skozi odprto okno je prihajal sem vonj ob jahtin bok se zaletavajočih valov. Stari markyz ni nič čutil, niti slišal.

Videl je v duhu vrt pri svoji veliki palači de Grosvend-Square, in kako se igrata na travniku za veselega krika dve majhni hčerki. Jedna, omahujoč na slabih nogah, se je trudila dohajati večjo, in klicala: „Maud!

Maud!“ Starejša se je na to vstavila, prišla k svoji sestrici in jo, vsedevši se v hladno travo, vzela v naročje, in igrajoč ulogo matere, objemala plavolaso glavico te deklice. In on, še mlad, vdovec jedva dve leti, je gledal z ginjenim srcem ta ljubki prizor. Obljuboval je v svojem srcu, da bo živel izključno le za ti dve ljubki bitji, in da se poleg vseh ugodnih ponudeb nikdar ne oženi. Tako je storil, in obe deklici ste zrastli v popolnem pokoju. Zdaj ste bili mladi devojki in njinu oče, ki se jima je popolnoma žrtvoval, je mogel uresničiti sen svojega življenja: mogel ju je videti omožene, kot matere, in on bi se mogel v svoji starosti radovati prijetnostij nove rodbine. S kako radostjo bi gladil nežne svilene laske svojih vnukov! Gledal bi jih, kako skačejo po travniku pri stari dedni palači. Oh, krasni načrti, sladke sanje! Toda kako kratko so trajali!

Hitro se je slika spremenila, in markiz je videl v duhu park v Dunloe. To je bilo nekega poletnega večera: Maud se cel dan ni niti pokazala, in ko jo je prišla Harietta klicat k obedu, je našla sobo prazna. Sluge so se pod vodstvom starega markiza razšli po velikih temnih drevoredih, kličoč med drevje, gledajoč po nasipu ribnika, ožarjenega z žarki lune, polni strahu pred kako nesrečo.

Žalibože! ta nesreča je bila večja, kakor se je kdo nadejal. Gospodove hčere ni bilo mogoče najti. Pobegnila je s svojim ljubljencem. In pred markizovimi očmi se je pojavilo zagorelo obličje Steniovo, z njegovimi ognjenimi pogledi in z čelom, ožarjenim z navdušenjem.

Oh! kako ga je oškodoval ta Marackzy! In za to naj bi se on niti ne kesal? Starec si je zelo pogosto rekal: če bi prišel nekega dne v moje roke, če bi bil v moji moči, če bi ga mogel po svoji volji uničiti! Kako plačilo! Ali bi se maščeval dovolj kruto, da bi mu plačal vse, kar sem pretrpel?

Vender je bilo videti, da se ta zaželeni dan ne približa. Stenio je bil slaven, močen, srečen. Vse se mu je posrečilo. Zjednačil se je s tem, ki ga je zaničeval in preziral. Markiz ga je sovražil še bolj, in z njegovo jezo se je spojila ljutost, da ga je tako slabo poznal . . .

In glej! naenkrat so mu prišli povedat: „On je pri vas, hoče vas videti. Z jedno samo besedo ga morete storiti najbolj bednega človeka, ali ga v najvišji stopnji potolažiti. Vi ste odločitelj jedine njegove nadeje. Dan, katerega se niste niti nadejali, je prišel“.

Markiz se je ustavil pred oknom in s smehljajočim obrazom gledal v daljavo. Zvonček v cerkvi v Polletah je pričel slabo klenkati, in ta zvok z daljave je bil tako žalosten, da se je starec stresnil. Zdelo se mu je, da zvoni mrliču, in prišlo mu je na misel, da mogoče jutri tako zazvoni njegovi hčeri. Pritajil je plač, zaprl okno, da bi več ne slišal, in s težko glavo, s srcem polnim jeze in pretresenim, je stal tu nepremično z onemoglimi rokami.

V tem trenotku so se potresle stopnjice pot težkimi koraki, in poveljnik ladije je odprl vrata. V polsvitu so se pojavili nedoločeni obrisi visoke postave Marackzya.

Markiz je pokimal, pomorščak je izstopil in Maudin soprog je vstopil.

Oba moža sta si stala nekaj časa nasproti, opazujoč jeden druzega in kažoč svojo bolest po spremembi obrazov. Maudin oče je bil smrtnobled, njegove blede ustnice so se zaprle, vzemši na se izraz trpkosti. Marackzy reven, sključen, — in na očeh mu je bilo videti, kako je prelival tajne solze. Lord Mellivan je molče prikimal Stenin, naj stopi bližje, in stojé, — da bi mu ne bilo treba ponuditi stola — se je pripravil, da ga posluša. Umetnik je sklonil glavo in počasi, kakor da besede le s težavo prihajajo iz stisnjenega grla, pregovoril:

„Hvala vam, milorde, da ste dovolili in me zaslišali. Znano vam je že, kak bolesten dogodek me je pripeljal semkaj . . . Prihajam kot prosilec, prihajam s sklenjenima rokama . . . da bi vas prosil milosti za vašo hčer . . .“

„Vašo ženo“, mu je segel starec v besedo.

Stenio je, tresoč se nadaljeval:

„Za to, katero ste imenovali svoje dete Maud, in katero ste ljubili . . . Pozabite, da ima sedaj moje ime, in spomnite se, da je imela ime vaše. Ne razmišljujte, da odloči srce samo! Ko bi bila močna in zdrava, bi jo mogli mučiti, ona je vender slaba, bolna in jedina kruta beseda bi jo mogla uničiti . . . Bodite plemeniti; zdaj ni več doba maščevanja, ampak doba odpuščanja . . . Človek ne ohranjuje proti umirajočim zakrknjenega srca“.

„Ali je tedaj resnica, da je v nevarnosti?“ je vprašal starec s skrbjo, katero je preje skušal pritajiti.

„Ali bi bil tukaj, če bi ne bilo tako?“

„Tedaj vidite, kaj ste napravili iz nje!“ je pregovoril lord Mellivan po kratkem molku. Bila je krasna, vabljiva in močna, ko ste jo odvedli seboj v svet. In danes pravite, da umira! Ah! Dal sem si mnogo opraviti, da bi jo izruval iz svojega srca! Zakaj mi pripovedujte o nji? . . . Pustite me! . . . Jaz je ne poznam! . . . Imam samo jedno hčer . . . Druga, katero sem goreče ljubil, ni na smrtni postelji . . . Ona je umrla . . . In jaz jo obžalujem že tri leta . . .“

Markiz je pridušil zdihovanje, in zgrabivši se z obema rokama za sivo glavo, pozabil, kakor je bilo videti, na Steniovo prisotnost.

„Tedaj ostanete neusmiljeni?“ je pričel zopet Maudin soprog. „Kaj naj rečem, da vas ganem? Kaj naj storim, da vas omehčam? Dobro vidite, da sem pripravljen k vsemu . . .“

„K vsemu?“ je ponovil lord Mellivan, in njegovo obličje je še bolj potemnelo. „Tudi k temu, da mi jo vrnete, da bi bila zopet moj otrok?“

„Tedaj zahtevate, da bi se ločil od nje?“

„In vi mislite, da sem pripravljen, gledati jo v vaši prisotnosti. Za vas in za me ob jednem ni prostora

pri njenem ležišču . . . Toda zakaj ta debata? Ali ni že enkrat volila med nama?"

Marackzyu je švignil plamen v očeh.

„Milorde, kar počenjate, je kruto!"

„Kje jemljete pravo, mene obsojevati?"

„V svojem popuščanju. Vašo hčer ljubim tako, da sem gotov za njo vse obljubiti. Stavite pogoje, pod katerimi se daste umiriti! Naj so kakoršnikoli, mi ne bodo pretežki, če pripravijo poslednjo srečo ti, katera vzame moje življenje seboj".

Markiz se je obrnil k Steniu in rekel z glasom neizrekljivega gnjeva:

„Vzeli ste mi jo živo, zahtevam, da mi jo vrnete mrtvó. Hočem jo izruvati vašemu boju, kakor ste jo vi izruvali moji radosti. Vi ste mi vzeli njene poljube, jaz si vzamem vaše solze. Nič od nje vam ne ostane. Zopet postane moja. Spala bo v rodbinski rakvi pri svoji materi, in vi se zavežete, da nikdar ne stopite na angležka tla, da bi šli blodit okoli njenega groba".

Marackzy je pogledal, kakor okamenel lorda Mellivana.

„In za to zadoščenje ji odpustite?"

Starec je molče prikimal z glavo.

Maudin soprog se ni niti stresel, izraz njegovega bledega obraza se ni nič spremenil, njegove oči so ostale brez solz.

„Tedaj me ločite za vedno od tega tako ljubljenega angeljskega bitja? . . . Ne bodem imel pravice niti moliti, niti plakati za njo, niti ji potresati groba s cvetlicami. K obupnosti nad njeno izgubo priklopite še grozo večnega ločenja. To je toliko, kakor zahtevati moje življenje. Bodi! Jaz vam jo darujem. Toda naj bo vsaj moja obljuba zadostno poplačana! Bodite k svoji hčeri tako zanesljivi, kakor ste bili kruti proti meni!"

Markiz se je hitro obrnil k Stenin, kakor da ga hoče vprašati, če ima še kaj reči. Videl je godbenika brez gibljeja sključenega. Stopil je tedaj k durim in jih odprl.

„Mislim, da se zdaj lahko oddaljite", je rekel. „Za jedno uro bom pri svoji hčeri. Vender, ker se mi ne ljubi bivati v istem mestu kakor vi, vam naznanjam naprej, da odidem še danes zvečer na Angležko".

Marackzy se je molče poklonil in odšel.

Markiz je poslušal glas njegovih korakov po stopnjicah in potem po ladijinem mostu. Ko ni nič več slišal, si je globoko oddahnil. In videč Daisy, kako je radovedna za nasledek tega groznega pogovora, jo je objel z obema rokama, pritisnil jo na svoja prsa in udaril v jok.

VI.

Videti je bilo, kakor da je snidenje z očetom Maud okrepilo. Dobila je zopet moči, oprostila se je one grozne žalosti, ki jo je mučila, in zopet je postala vesela. Zamogla je ostati in napraviti nekoliko korakov do okna. Tam je prebila prijetne urice, ogrevana zopet z mirno solčno toploto, ogrevana z oživljajočim morskim vetričem, zabavana z veselim gibanjem na morskem bregu.

Drugi kakor Stenio bi si mogel misliti, da so se zdravniki motili, in da ima Maud še dosti moči, da bi se ubranila bolezni. Toda umetnik si je napravil nekako proroško zelo natančno sodbo o stanu svoje soproge.

Videl jo je naeukrat razvneto po nenadni radosti, kako se bojuje proti fizični slakosti. Vender je vedel dobro, da ta boj ne bo dolgo za njo zmagoslaven, in da uboga Maud zopet obleži kakor ranjena ptica, ki je hotela sfrfotati k oblakom.

In držeč za to zelo slabo nit, katera jo je še držala po koncu, je preklinjal čas, ki je tako hitro potekal, dni, ki so hlastno minevali, in bil je poln strahu, da more jutrajšnji dan prinesti nesrečo . . .

Lord Mellivan je odšel kakor je rekel, toda tu je pustil Daisy in Harrietto. In vedna prisotnost teh dveh bitij je pripomogla k temu, da je ostala Maud v dobrem, za njo tako novem stanu, da se je zdelo, kakor bi se ji zdravje vračalo.

Devojka je prihajala vsako jutro s svojo guvernanto, in stanovanje je tedaj obsvetil žarek radosti. Ona je skakala sem ter tja, prepevala, v gotovih presledkih objemala sestro in širila okrog sebe nepopisljiv čar svoje mladosti in vabljivosti. (Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Celovški škof dr. Kahn je imenovan tajnim svetnikom, mariborski škof dr. Napotnik pa je dobil veliki križec Franc-Jožefovega reda. — Višji okr. komisar v ministrstvu notranjih zadev gosp. Jakob Rubelli pl. Šturmfest je imenovan okr. glavarjem na Kranjskem. — Začasni učitelj na obrtni strokovni šoli v Ljubljani gosp. Henrik Podkrajšek je imenovan stalnim drž. učiteljem v X. činovnem razredu. — Pravna praktikanta gg. Jakob Kušej v Celovcu in Alojzij Bratkovič v Mariboru sta imenovana avskultantom. — Gimnazijski profesor v Kočevju gosp. Alojzij Mayr je premeščen v Trident, suplent v Miesu gosp. Fran Seitz pa je imenovan začasnim profesorjem na spodnji gimnaziji v Kočevju. — Župnik v Toplicah gosp. Ivan Babnik je dobil častno svetinjo za 40letno službovanje.

— **Imenovanja v učiteljstvu.** V zadnji seji deželnega šolskega sveta so bili imenovani: gosp. Ivan Mlakar v Postojini za kateheta na mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, gosp. Matevž Jenko za učitelja v Dolah pri Litiji, gosp. Ivan Kremžar za nadučitelja v Št. Vidu pri Zatičini, gosp. Jakob Slapar za Krško, gosp. Alojzij Potočnik za Žabnico, gospod Fran Borštnik za Tržič, gospod Tomaž Petrovec za Polhov gradec, gosp. Fran Cerar za Sostro, gdč. Ema Žerjov za Presko, gdč. Hedvika Malovrh za Ježico, gdč. Pavla Gecelj za Radeče, gosp. Josip Čerin za nadučitelja v Toplicah pri Zagorju, gosp. Jernej Černe za nadučitelja v Šmartnem pri Litiji, gdč. Marija Škrjanec za Zagorje, gosp. M. Markovšek, za Ljubljano.

— **Kanonik dr. Fran Lampe.** Dne 23. t. m. je umrl v Ljubljani odlični slovenski znanstvenik in književnik, kanonik dr. Fran Lampe. Pokojnik, ki je bil porojen l. 1859. na Črnem vrhu, je bil dlje časa vodja Marijanišča in profesor teologije ter je šele v zadnjih letih dobil kanonikat. Vse živ-

ljenje Lampetovo je bilo posvečeno delu. Ustvaril je podlago slovenski filozofični literaturi, ustvaril je beletristično-znanstveni list „Dom in Svet“, ki je močno razširjen po deželi in dosegel je, česar še noben drugi redakter ni dosegel, da je list stalno prinašal čedne ilustracije. Zasluge, ki si jih je pridobil vzorni rodoljub in duhovnik Lampe, ostanejo slovenskemu narodu nepozabne.

— **Na umetniško razstavo v Ljubljani** prirede tržaški Slovenci dne 7. oktobra, štajerski Slovenci pa dne 14. oktobra skupni izlet.

— **I. slovenska umetniška razstava.** „Seznam in imenik“ umetniške razstave je bilo popolniti, ker je došlo 12 novih kiparskih in slikarskih del. Sedaj kaže katalog 169 številk in 31 razstavljalcev. Med temi je 22 slikarjev, slikaric in risarjev ter 8 kiparjev. Dame so 4 in sicer vse slikarice. Zadnje dni se je nekaj del prodalo, nadejati pa se je, da se jih še več. Prodajo posreduje gosp. društveni blagajnik, ravnatelj Fr. Gerbić.

— **Volilno gibanje na Slovenskem.** Na Kranjskem postavita obe slovenski stranki svoje kandidate za vse mandate, izvzemši veleposestvo. Na Goriškem bo hud boj za mandat kmetskih občin, kjer se bosta oglasila dva kandidata. V Istri bo največji boj za mandat dr. Laginje, katerega se hočejo polastiti Lahi. Na Koroškem bo mesto prelata Einspielerja kandidoval slovenski dež. poslanec Grafenauer.

— **Russkij Kružok.** V smislu sklepov seje z dne 24. t. m naznanja odbor, da se prične poučevanje v ruskem jeziku v ponedeljek, dne 1. oktobra t. l. Kurz se je letos razširil na dva oddelka, začetni in nadaljevalni; v obeh bode poučeval društveni predsednik gosp. dr. L Jenko, s pomočjo Volpérjevega učebnika „Russkaja rječ“ in pozneje Blossfeldove slovnice ruskega jezika. Odbor vabi vse tiste, ki imajo veselje in se hote udeleževati začetnega kurza, da se oglase v Schwentnerjevi knjigarni. Nadaljevalni kurz se bode vršil ob ponedeljkih in petkih odn. četrtkih zvečer od 8—9 ure. Čas kurza za pričetnike se določi po dogovoru z udeležniki in se prijavi pozneje. Istotako se šele koncem tega tedna naznani lokal, ker bode odbor mej tem poskusil dobiti prostore za pouk kje bolj v sredini mesta, da ne bode večini udeležnikov preveč od rok. Da ustreže že z več strani izrečeni želji, priredi „Russkij Kružok“ letos tudi praktični kurz češkega jezika, pa le v tem slučaju, ako se prijavi primerno število udeležnikov. Kdor se za ta kurz zanima, naj se izvoli do 5. okt. t. l. zglasiti v Schwentnerjevi knjigarni. Učna knjiga, čas, lokal in vse drugo se naznani po časopisih, kako se pokaže, da je kurz mogoče oživotvoriti.

— **Kontrolni shodi** bodo: v Zatičini 1. oktobra, v Kranjski gori 2. oktobra, v Jesenicah in v Litiji 3, v Radovljici in v Zagorju ob Savi 5., na Bledu in v Radečah 6., v Boh. Bistrici in v Krškem 8., v Tržiču in v Kostanjevici 10., v Kranju 11., 12 in 13., v Mokronogu 12., v Škofji Loki in v Trebnjem 15., v Železnikih in v Žužemberku 16., v Novem mestu in v Poljanah nad Škofjo Loko 18., na Brdu in v Toplicah 20., v Kamniku in v Metliki 22., v Črnomlju 23., v Ljubljani za okolico 24., in 25., v Kočevju 25., 26. in 27., na Grosupljem 27., na Vrhniki in v Ribnici 29., in v Velikih Laščah 31. oktokra. Kontrolni shod za mesto Ljubljano bo 10., 11., 12. in 13. oktobra. Kontrolni shodi in naknadni kontrolni shodi se začno ob 9 uri dopoludne. Izvzemši Jesenice, kjer se začne ob $^1/_4$11. dopoludne. Železnike, kjer se začne ob 11. dopoludne, Tržič in Poljane, kjer se začne ob 10. uri dopoludne. Naknadni kontrolni shodi se bodo vršili: za gorenjske okraje dne 8. novembra, za Dolenjske dne 9. novembra in za mesto Ljubljano dne 10. novembra in sicer v šentpeterski vojašnici v Ljubljani.

— **V Konsumnem društvu na Jesenicah** so prišli na sled večjim poneverjenjem, ki jih je izvršil poslovodja Škamprle. Nezvestega poslovodjo so izročili sodniji.

— **V Šmartnem pri Litiji** ima gasilno društvo voz s samonemškim napisom. Pač čudno za občino, kjer ni nobenega Nemca.

— **Za živinorejce.** Ker pade dan 28. oktobra t. l. na nedeljo, bo semenj v Radovljici v ponedeljek dne 29. oktobra. Deželni odbor popravlja torej s tem svoj dotičen razglas ter objavlja, da se bodo biki plemenjaki v Radovljici kupovali dne 29. oktobra.

— **Cesar v Gorici.** Cesar se pripelje jutri ob 9 uri v Gorico. Po slovesnem vhodu se mu pokloni deželni zastop z župani ter mu izroči spominsko svetinjo. Ob $^1/_2$4 uri popoludne se razkrije spominska plošča na deželni hiši, takoj potem obišče cesar sadno razstavo, na to pa bo slovesna otvoritev mestne biralnice. Zvečer bo razsvetljava in bakljada. V nedeljo obišče cesar deželni muzej, ob 10. uri bode avdijenca, ob 4. uri popoludne pa se zopet odpelje. Z ozirom na odredbo okrajnega glavarstva, s katero se je prepovedala raba slovenskih zastav in z ozirom na vprašanje raznih županov itd., kako nastopati ob cesarskih slavnostih, je izvrševalni odbor narodne napredne stranke goriške izjavil, da sedaj ne more dati nikakega navodila, marveč prepušča starašinstvom in zaupnikom stranke prosto roko. Po končanih slavnostih pa se spregovori energična beseda.

— **Politično društvo „Edinost“ v Trstu** bo imelo dne 15. oktobra v „Narodnem domu“ v Barkovljah občni zbor, na kateri so povabljeni vsi istrski in tržaški slovenski in hrvatski dež. poslanci in oba bivša drž. poslanca istrska.

— **Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju** so zadnje mesece darovali: Slavni deželni zbor krajski 400 K; slavno hranilno in posojilno društvo v Ptuji 820 K. K prejšnim 450 K skupaj 1270 kron; gospa Ana Šabec v Trstu volilo za pok. soprogom gosp. Ivan Šabcem 200 K; drž. poslanec gosp. Viljem Pfeifer je mej slovenskimi gg. drž. poslanci nabral 140 K, h katerim so darovali gg: Vit. Berks, vč. gosp. kanonik Einspieler, dr. A. Ferjančič, vč. gosp. kanonik dr. Gregorec, vč. gosp. dr. A. Gregorčič, vč. gosp. dr. I. E. Krek, Jos. Kušar, Viljem Pfeifer, Jos. Pogačnik, Fr. Povše, Fr. Šuklje, I. Vencajz, vč. gg. J. Žičkar in dr. Ig. Žitnik po 10 K; gosp. V. Pfeifer, društv. ustanovnik, je še posebej daroval 25 K; sl. kmetska posojilnica ljubljanske okolice 60 K; visokorodni gosp. Anton pl. Sušić, c. in kr. polkovnik v Celji, 50 K; gospa Pavlina Pajk, c. kr. prof. vdova v Ljubljani, ustavnine po svojem blagem soprogu, gosp. dr. Janko Pajku, 40 K; slavna posojilnica v Slovenski Bistrici 50 K, v Postojini 40 K, na Vranskem 30 K, v Brežicah 20 K, v Logatcu 26 K, na Vrhniki 20 K, v Framu 20 K, v Litiji 20 K, v Ljutomeru 20 K, v Šmarju pri Jelšah 20 K, v Ribnici 20 K, v Vitanji 10 K; društv. ustanovnik gosp. dr. Paul Turner, posestnik v Mariboru 30 K; gosp. Karol Luterschek, c. in kr. vojaški upravitelj v Zloczowu v Galiciji, 25 K; „Mars“ na Dunaju 20 K; gosp. Simon Rutar, c. kr. profesor v Ljubljani, 20 K; gosp. dr. Fr. Rosina, dež. poslanec in odvetnik v Ljutomeru je nabral 20 K, katere so darovali gg: dr. Fr. Rosina 7 K, Anton Božič, Jos. Ivančič in Ivan Skuhala po 2 K; Fr. Čeh, T. Pušenjak, Ant. Hercog, Fr. Sršen, Roman Fekonja, Ant. Misja, dr. A. Mihalič po 1 K; gospica Mici Duller, učiteljica v Št. Vidu pri Ptuji je nabrala na majskem izletu učiteljskih društev mariborskega, ptujskega in slov. bistriškega okraja 17 K; pri gg. učiteljema Jos. Kitaku in Ant. Brumnu po 1 K, sama je še darovala 3 K; po 10 K so darovali gg.: dr. M. Schmirmaul, zdravnik v Rajhenburgu, dr. Janko Babnik, c. kr. tajnik v justičnem ministrstvu na Dunaju, dr. Jos. Sernec, dež. posl., odv. itd. v Celji, Luka Svetec, c. kr. notar v Litiji, dr. Jos. Vošnjak, pos. itd. v Slov. Bistrici, vč. gosp. Fr. Gugolj, vikarij v Logah, ekselenca baron Jos. Schwegel, c. in kr. tajni svetnik itd. na Dunaju; vč. gosp. Lovro Serajnik, prošt v Tinjah, France Kotnik, tovarnar, pos. itd. na Vrhniki, dr. Fran Jur-

tela, dež. posl. odv. itd. v Ptuji, dr. Drag. Treo, odvetnik v Postojini, dr. Ant Povšič, c. kr. ministerijalni tajnik na Dunaju, dr. Jos. Jelenc, odgojitelj na Dunaju; Ant. Šlamberger, c. kr. notar v Kranju, 8 K; gosp. Lovro Ulčar, c. kr. dež. sodnije svetnik v p. v Celji, 8 K; po 6 K so darovali p. n. gg.: Jos. Premern, c. kr. kontrolor na Dunaju, gospica Fanica Mencinger, trg. hči v Bohinjski Bistrici, vč. gosp. V. Kolar, provincijal na Reki, Henrik Schreiner c kr. ravnatelj učiteljišča v Mariboru, dr. Jos. Kolšek, odv v Laškem trgu, Jak. Urbanija, c. kr. poštni blagajničar na Dunaju, dr. Fr. Vidic, c. kr. krednik drž. zak na Dunaju, Ivan Ilc, c. kr. polic. nadkomisar na Dunaju; po 6 kron so darovali gg.: vč. gosp. Anton Aškerc, urednik „Ljublj. Zvona", Peter Ramovš, višji nadzornik c. kr. drž žel. v Beljaku, vč. gosp. Martin Meško, župnik v Kapeli, Božidar Štiftar, carsko ruski profesor v Kalugi, dr. Oton Papež, c. kr. sodni pristav v Postojni, Jak. Killer, trg v Kranju, slavni tamburaši v Ložu, Jak. Janežič, pos. v Grižah pri Celji, gospa Antonjia Novak, soproga gimn. profesorja v Kranju, Gustav Pirc, ravnatelj v Ljubljani, vč gosp. Ivan Možina, župnik v Rovtah Ant. Globočnik v Železnikih, dr. Konrad Janežič, odv. v Voloski; po 4 krone so darovali vč. gg.: Anton Kajšek, dekan v Slov. Bistrici, Jak. Korošak, kapelan v Ločah pri Konjicah, Fr. Perne, c. kr. profesor v Kranju, Anton Cibič, dekan v Černičah, Jos. Boncelj, župnik v Podmelu (na Goriškem), Henrik Angerer, dekan pri sv. Lenartu v lavantinski dolini, S. Gregorčič, kurat v Sedlu na Goriškem, Jak. Krušič, župnik v Št. Andražu, Melhior Zorko, kaplan na Prihovi. Ivan Mervec, župnik v Št. Rupertu, gospica Kolšek Milka v Logatcu, Tomo Tollazzi v Spodnjem Logatcu, Al. Vodnik, posestnik in kamnosek v Ljubljani, gdč. Marica Marenčič v Kranju, V. König, lekarničar v Mariboru, dr. Josip Vrečko, odvetnik v Celju, Drag. Puppo, trgovec v Kranju, Ferd. Roš, župan v Hrastniku, France Fischer, hôtelir v Kamniku, Anton Šantl, c. kr. profesor v Celji, gospica Marija Wessner, učiteljica v Ljubljani, Al. Sturm, želar v Ivanjcih, Fr. Konšek, c. kr. poštar v Trojani, dr. Jos. Tominšek, c. kr. profesor v Kamniku, dr. Andrej Vojska, c. kr. nads. svetnik v Novem mestu, dr. Fr. Detela, c. kr. gimn. ravnatelj v Novem mestu, Jurij Pfeifer, c. kr. fin nadkomisar v Novem mestu, dr Jurij Kulterer, odvetnik v Velikovcu, Fr. Mašelj, c. kr. rač. stotnik v Olomucu; po 3 krone so darovali: Visokorodni g. grof Oskar Christalnigg, vlastelin na Koroškem, vč. gg. Anton Bratina, vikar v Doberdobu, Lovro Krištofic, župnik v Kovoru pri Kranju, Al. Šijanec, župnik v Negovi; po 2 kroni so darovali vč gg.: Mat Jeriha, kanonik v Novem mestu, Fr. Boncelj, župnik v Dražgošah (2 K 50 h), Jak. Kosar, kaplan v Starem trgu, Jos. Stroinigg, župnik pri Mariji Zilji (Koroško), Anton Kolar, kaplan pri Novi cerkvi, Fran Mikl župnik v Sibšu (na Koroškem), Ivan Plevanec, župnik v Soteski dr. Ignacij Kotnik, c. kr. notar v Komnu, Fr. Berlec, c. kr. orožniški narednik v Novem mestu, Anton Kozlevčar, načelnik postaje v Borovnici, Andrej Jakil v Rupi, Jos. Pogačar v Celji, J. C. Demšar, trg. v Železnikih, dr. Al. Kraut, odv v Celovcu, Fr. Ks. Sajovic, hôtelier v Kranju, Blaž Dolinšek, c. kr. sodni pristav Novem mestu, Jos. Boncelj, trg. v Železnikih, Otmar Skalé, c. kr. okr. živinozdravnik v Novem mestu, B. Jentl, trgovec v Mariboru, Fr. Omersa, trgovec v Kranju, F. Pollak, trgovec v Kranju; — Fr. Štupar, pristav c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, vč. gosp. Mihael Prijatelj, župnik v Slavini, po 1 krono. — Za toliko blagih darov izreka odbor najiskrenejšo zahvalo ter prosi najuljudneje, da blagovolé vsi plemeniti rodoljubi in vrle domorodkinje sedaj, ko se skoro pričenja novo šolsko leto, z obilnimi darovi podpirati bedne naše visokošolce na Dunaju. Vsak tudi najmanjši dar bode dobrodošel. — Darove sprejema I. društveni blagajnik gosp. dr. Klem. Seshun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju I. Singerstrasse 7.

— **Prijet anarhist?** Te dni je v Ljubljani na cesti na južni kolodvor prijel policijski nadstražnik Lovro Brežnik nekega kovaškega delavca iz Reke, kateri je sedaj delal pri neki tukajšnji tvrdki in je bil na sumu, da je anarhist, ker je jedenkrat v pijanosti svojemu prijatelju v kavarni kazal bodalo in mu rekel, da ima to pripravljeno za napad. In res so dobili pri njem neko bodalo, katero je baje sam napravil. Policija poizveduje sedaj, če je bil aretovanec res kak nevaren anarhist ali ne.

— **Požigalec.** V noči od 16. na 17. t. m. je začelo v Št. Vidu pri Vipavi goreti v hlevu posestnika in gostilničarja Josipa Bizjaka. Hlev je popolnoma pogorel in je ogenj uničil tudi vso krmo. Bizjak ima 500 kron škode, a trgovec Premru in posestnik Kopacin, ki sta imela na Bizjakovem hlevu shranjeno seno in žito, imata škode 450 kron. Užgal je baje oženjeni tovarniški delavec Filip Krušič iz Št. Vida, iz jeze, ker ni mogel dobiti prenočišča. Krušiča so izročili sodniji v Vipavi.

— **Ponarejalci denarja v Celovcu.** Zadnji čas je prišlo v Celovcu več ponarejenih srebrnikov po 5 kron v promet. Zdaj so v Dobrli vesi zasačili dva teh ponarejalcev, a vse kaže, da jih je bilo v tej družbi dokaj več. Svojo delavnico so imeli ponarejalci v neki gostilni blizu Kreuzbergla tik Celovca.

— **Nasilna dekle.** V Trstu je pri neki gospej Valmarin službojoča Marija Obit poskusila svojo gospodinjo pahniti skozi okno. Gospodinja je zasledila, da dekle krade, in nezvesta dekla je hotela svoje tatvine prikriti s tem, da gospodinjo usmrti. Deklo so izročili sodniji.

— **Dvoboj v avstrijski armadi.** Zadeva Tacoli-Ledohovski, ko sta bila zaradi odklonitve dvoboja degradovana dva ugledna častnika, je zbudila na mah občno pozornost. Najprej je nastopil proti dvoboju španski princ don Alfonzo de Boubon. Njemu se je za ta čin zahvalil v odprtem pismu kardinal Gruscha. Kamen je prišel s tem v tir. Z dvobojem se bode v prihodnjih zasedanjih bavil avstrijski državni zbor, ogrska zbornica in skupne delegacije. Morda se vender posreči, vreči to srednjeveško navado.

— **Šestero žensk zastrupljenih.** V Varni v Bolgariji se je zgodil strašen zločin. Učiteljeva žena Romančuk je povabila k sebi nekaj prijateljic. Dala jim je kave in sladkarij. Kmalu na to pa so se pojavile gospem take bolečine, da so morali poklicati zdravnika. Ali prepozno! Vseh šestero žen je umrlo. Zločinec je bil sluga gospe Romančuk, ki je zamesil v sladkarije strupa, ker je hotel umoriti svojo gospodinjo. Vzel ji je namreč več denarja ter ji potem odpovedal službo. Mislil je, da se tako ne izve za njegovo tatvino. Morilca in tatu pa so dobili kmalu.

— **Živa zgorela.** V Reki na trgu Scarpa v hiši Gelleticha v 4. nadstropju se je dogodil strašen slučaj. Tam stanuje kapelan Ban s teto in sestro. Okoli 7. ure zvečer je bila sestra sama v kuhinji. Ko je popravljaja svetilko, se je svetilka razbila ter jo polila s petrolejem, ta pa se je užgal in hipoma je bila vsa v plamenu. Dobila je grozne opekline ter kmalu umrla, ko so jo prinesli v bolnišnico.

— **Vezuv.** V vulkanu Vezuv poleg Neapolja deluje ogenj in je videti prve oznanjevalce izmetavanja. Vrh gore je je namreč ozračje rdečkasto in po bregu pada pepel, kar pomeni, da se materije v vulkanu dvigajo, in da bodo kmalu prekipele. Ljudstvo prebivajoče na bregu prosi noč in dan Boga in Mater božjo, da reši njega in njegovo imetje preteče nevarnosti.

— **Sultan v nevarnosti?** Sultanov zdravnik je zasledil baje ob sultanovem jubileju zaroto proti vladarju katero vodi neka dama, a pripada jej 118 odličnih oseb. Baje so zaprli vse zarotnike, ne da bi se o resničnosti te vesti prepričali.

— **Narodni izgredi.** Iz Olomuca se javlja z dne 10. t. m., da je prišlo mej Čehi in Nemci, ko se je severnomoravski „Sokol“ vračal z nekega izleta, do malih izgredov. O slavnostnem sprevodu so Čehi klicali „Na zdar!“, a Nemci so odgovorili s „Heil“ klici, na kar so se pojavili večji izgredi. Redarstvo je napravilo zopet red. 24 oseb je bilo zaustavljenih deloma radi lučanja kamenja, deloma radi hrupa. Nekdo je vstrelil na redarja ter mu prestrelil čelado. Storilca še niso našli. Več oseb je bilo lahko in jedna težko ranjena s sabljo.

— **Anarhisti proti bolgarskemu knezu.** Čuje se, da so anarhisti veliki sovražniki bolgarskega kneza, kajti sklenili so baje — umoriti ga. V ta namen je prišlo že 50 anarhistov iz raznih delov sveta, a največ iz Italije, in so imeli meseca avgusta tozadevno posvetovanje v Budimpešti. Nekateri so že odšli v Bolgarijo, da izvršijo ta sklep. Kaj je Ferdinand storil hudega anarhistom, se ne ve, znano pa je, da ni nič dobrega storil — bolgarskemu narodu, ki je prišel pod Koburžanom na rob gospodarskega propada.

— **Ženska — politična agitatorica.** Lepa, mlada žena Edit May Müller je imela v mestu Maine v Severni Ameriki na korist demokratskega predsedniškega kandidata Briyana. Vsi demokratski američanski listi hvalijo njeno govorništvo, njen temperament in njeno duhovitost. Uspeh je imela tolik kakor baje še noben moški govornik. Odbor, ki deluje za Bryana, jo je angažoval, da bo govorila še v drugih mestih.

— **Sin odrezal očetu glavo.** V občini Brdjani v okraju Dvor hrvatske Banovine se je primeril nenavaden slučaj grozne surovosti. Kmeta Vujanić oče in sin, sta bila na semnju. Ko sta delala račun, sta se sprla ker je namreč sin trdil, da ga je oče ogoljufal. Nato je oče sunil sina z nožem, sin pa je sunil očeta z nožem nazaj, ga umoril in mu končno odrezal glavo. V Banovi so umori sploh jako pogosti.

— **Med srbskimi kraljicami.** Srbske novine javljajo, da v Belgrad vsaki dan prihajajo dopisnice, doposlane po bivši srbski kraljici Nataliji. Dopisnice so naslovljene na kralja Aleksandra, ž njimi bivša srbska kraljica skuplja svoj srd nad kraljem Aleksandrom in njegovo soprogo Drago. Iste novine poročajo, da je pisava teh dopisnic zelo razžaljiva za vladajoče osebe v Srbiji, a tudi da ni v posebno čast Natalije. Zdaj so v Belemgradu sprožili misel, da se kraljico Natalijo zavoljo pisave kaznuje, zato so sklicali zbor. „Društvo belgrajskih gospa“, kateremu društvu je bila Natalija pokroviteljica, je sklenilo, Natalijo izbrisati z pokroviteljskega mesta in na to mesto imenovati sedanjo kraljico Drago.

— **Konja so mu ukradli.** Izvošček Ivan Krst Le Roy v Parizu je bil po noči določen na kolodvoru vzhodne železnice, da ondi počaka vlak. Ker je moral precej časa čakati, brez da bi ga kedo potreboval, je na kozlu zadremal in konečno zaspal. Ko se je zbudil, je opazil, da nima več konja kajti med tem ko je spal so ga mu neki prebrisanci odpeljali. Voz je moral sam domov peljati, tatvino pa je naznanil redarstvu.

— **Odločnost srbskega kralja Aleksandra.** Razkraljica Natalija je poslala svojemu bivšemu komorniku odprto pismo, v katerem zasramuje sinaho, kraljico Drago, na nedostojen način. Kralj Aleksander je vsled tega razpustil dvor razkraljice Natalije ter izdal na ljudstvo razglas, v katerem izjavlja, da se bo proti vsakomur, ki grdi kraljev dvor ali izpodkupuje ugled dinastije, postopalo kakor proti izdajalcu ali krivičniku, naj pa si bo ta oseba kdorkoli hoče.

— **»Dante Alighieri«.** Nekam čudno je dejsto, da se je po umoru kralja Umberta še živahneje jela razvijati ona propaganda v Italiji, ki škili sem na naše Primorje. Duša tej propagandi je irredentovsko društvo „Dante Alighieri“, katerega cilji gredo za — poitalijančenjem Slovanov v Primorju in Dalmaciji potom „Leginih“ šol. Temu društvu je pristopilo ze tudi mnogo italijanskega vojaštva, kar je zelo značilo. — To ljudstvo se torej ne zadovolji s svojim, segati mora po tujem! In to hoče biti 2000letna kultura! Mi pa moramo vedeti, kaj nam je storiti proti tej bruturi: slovanska vzajemnost je naša jedina zaslomba!

— **Dijak ubil ravnatelja.** V Harkovu je ustrelil neki dijak, ki ni napravil izpita, gimnazijskega ravnatelja Tihanova in težko ranil profesorja Gorkijeva. Nato je šel sam na redarstvo ter javil svoj zločin.

— **Ministrstvo pod zatožbo.** Srbsko ministrstvo Vladana Gjorgjeviča napadajo novine, ker se je dobilo v državnih računih mnogo pomanjkljivosti in zahtevajo, naj se isto ministrstvo postavi pod obtožbo. Med drugim si je Vladan Gjorgjevič postavil v račun 100.000 frankov za stroške o atentatu na bivšega kralja Milana. Stroške pa je za to zadevo poplačal minister pravde in tudi v državnem srbskem računu so bile že unešene. Meni se pa, da so teh 100.000 frankov porabili za podkupovanje krivih prič ter za subvencijo (podporo) novinstvu, katero je zagovarjalo ta Milanov nastop proti srbski radikalni stranki.

— **Sovražnik žensk v hlačah.** Gospod Charles Redman v Washingtonu ima ženo kolesarico, ki je tudi predsednica ondotnega reform-kluba. Ta klub se poteza za to, da bi tudi ženske nosile — široke hlače. Toda soprog gospe predsednice ne mara, da bi mu žena nosila hlače ter ji je iste nositi strogo prepovedal. Te dni jo je zalotil na kolesu sredi ceste. Planil je na njo z bičem ter jo pretepel. Njena spremljevalka, miss Ana Dickerson, jo je hotela braniti, a nosila je tudi hlače in Redman je ošvrkal še njo. Ženski sta rabijatnega sovražnika ženskih hlač tožili pri policijskem sodišču, ki ga je nato obsodilo na 40 kron kazni. Vsled pritožbe pa je bil Redman pri drugem sodišču oproščen, in sodnik je celo izjavil, da smatra žensko v hlačah za nedostojno, nemoralno in pohujšljivo. Dal je razumeti, da bi bil celo pripravljen, obsoditi gospo Redman, ako bi jo bil ovadil kdo radi pohujšljivosti.

— **Razbojnik Tašo Ilič,** pred katerim se trese vsa sremska dežela, je izvršil pretečeni teden novo razbojništvo. Vukovarska meščana Rukavina in Kostenac sta se vračala z vozom iz Morovića v Vukovar. V gozdu Gladnoš, na cesti med Tovarnikom in Sotinom, ju napadeta dva razbojnika, katerih jeden je bil logarsko oblečeni Ilič. Z orožjem v roki sta jima vzela ves denar, uro verižico in prstane, potem sedla na voz ter se odpeljala. Razbojnik Ilič je oropal potnika torej tudi dveh konj in voza!

— **Štrajk in nemiri.** Iz Kopenhagena javljajo, da so ondi nastali nemiri povzročeni po štrajkujočih delavcih, kateri so namreč zvečer počakali svoje delujoče sodruge pred vratmi tvornice in jih začeli pretepati. Vmes je seglo redarstvo, katero je zaprlo več napadalcev. V pretepu so jih dobili tudi redarstveni uradniki, katere je ljudstvo napadlo s kamenjem in palicami ter po njih udrihalo, še le potem, ko je prispela pomoč je bilo mogoče nekaj razsajalcev prijeti in zapreti.

— **Strašen orkan** je razsajal minole dni na nekem otoku, ki spada k državi Teksas. O tem je zadela grozna katastrofa mesto Galveston, ki leži na otoku ter šteje 50.000 prebivalcev. Orkan je je do cela porušil in uničil. Nad 3000 ljudij je našlo smrt samo v morju. Dosej so potegnili iz morja 700 trupel; mnogo pa jih je morje odneslo. Od bolnikov, katerih je bilo nad 100 v bolnišnici, rešili so jih samo osem. V pristanu je bilo 7 parnikov in kakih 130 ladij, katere vse je orkan potegnil v morje ter jih uničil. Škoda se ceni nad 40 milijonov dolarjev.

— **Kuga.** V Glasgovu je kuga še zmeraj v isti moči kakor je bilo prve dni. V nedeljo dne 16. t. m. se je prijavilo 5 novih slučajev kuge v mestu Glasgov. Po zadnjih poročilih bi se dalo sklepati, da se kuga v Glasgovu širi. Iz mesta pa se kuga širi tudi na deželo in zadnje vesti prinašajo glas, da je kuga zanešena tudi na Škotsko.

Loterijske srečke

V Lincu dne 22. septembra t. l.: 55, 77, 25, 40, 87.
V Trstu dne 22. septembra t. l.: 72, 54, 50, 15, 21.
V Pragi dne 26. septembra t. l.: 62, 50, 19, 85, 88.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. septembra 1900. Pšenica K 8.— h, rž K 6.80 h, ječmen K 6.— h, oves K 6.20 h, ajda K 8.— h, proso K 7.— h, turšica K 7.— h, leča K 10 — h, fižol K 11.50 h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

30

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in sreč k.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (4—10)

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (12—25)

Anton Rukavina
Trst. Via Belvedere št. 23.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blasnik-ova tiskarna v Ljubljani.

Doktorja pl. Trnkóczyja

preskušena zdravilna in redilna sredstva, preskušena že mnogo let, priporoča in razpošilja

lekarna Trnkóczy v Ljubljani.

Najceneje se dobivajo v podpisani lekarni, če se naroča po pošti, odkoder se ta zdravila vsak dan na vse strani sveta z obratno pošto s poštnim povzetjem takoj pošiljajo, tudi celo samo jeden komad z natančnim navodilom o uporabi.

Za štedilne gospodinje, dojenčke, otroke, nervozne, okrevajoče, slabotneže, malokrvne, bledične, za vsakega bolnika, sploh za vsakega se namesto brezmočne, razdražujoče kave in ruskega čaja **doktorja pl. Trnkóczya**

Kakao sladni čaj priporoča kot tečno, krepilno, zdravo in najceneje hranilno sredstvo. Zavojček (četrt kile vsebine) 40 h, 14 zavojčkov samo 5 K.

Dalje se priporoča: **Doktorja pl. Trnkóczyja**

Želodečne kapljice. Izborno sredstvo za želodec. Deluje pomirjujoče, krepilno, bolest utešujoče, tek vzbujajoče, čisti želodec in pospešuje prebavo. Steklenica 40 h, pol tucata 2 K.

Krogljice, odvajalne, želodec čistilne. Čistijo želodec, odvajajo blato, odpravljajo napenjanje in zabasanje želodca brez vseh bolečin, kakor se to čestokrat pripeti pri drugih krogljicah. Škatlja 42 h, šest škatljic 2 K 10 h. — **Pocukrene krogljice.** Škatlja 80 h, tri škatlje 2 K.

Prsni, plučni in kašljev sok ali zeliščni sirup, prirejen z lahko raztvarljivim apnenim železom, utišuje kašelj, raztvarja sliz, lajša bol in kašelj, vzbuja tek in tvori kri. Steklenica 1 K 12 h, pol tucata 5 K.

Drgnilni ali **udov cvet (protinski cvet, Gichtgeist)** priporočljiv je kot boli utešujoče, lajšajoče drgnenje v križu, rokah in nogah, kot novo poživljajoče drgnenje po dolgem hodu in težkem delu. Steklenica 1 K, šest steklenic 4 K 50 h.

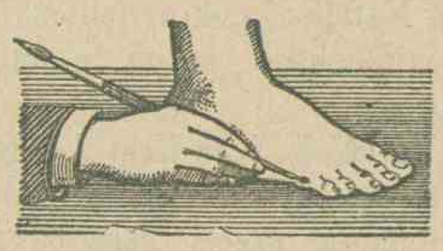

Varstvena znamka

Tinktura za kurja očesa, preskušeno sredstvo proti bolestnim kurjim očesom, bradavicam, roženici, žuljem in ozeblinam. Ima to veliko prednost, da je treba s priloženim čopičem bolno mesto zgolj namazati. Steklenica 80 h, šest steklenic 3 K 50 h.

Ker je vedna skrb p. n. ekonomov, poljedelcev, živinorejcev itd. obrnjena na vzdrževanje zdrave in krepke živine, opozarjamo iste posebno na doktorja pl. Trnkóczyja redilne pripravke za živino.

Doktorja pl. Trnkóczyja (41—8)

Živinski redilni prašek za notranjo rabo pri **kravah, volih in konjih.** Že blizu **50 let** z najboljšim uspehom uporabljevan, kadar krave nočejo žreti, in da se zboljšuje mleko. Zavojček z navodilom giede uporabe 1 K, pet zavojčekov **samo** 4 K.

Varstvena znamka.

Prašičji redilni in krmilni prašek. Varstveno in dijetetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi za tvorbo mesa in tolšče. Zavojček 50 h, pet zavojčkov **samo** 2 K.

Glasom razglasa visoke c. kr. deželne vlade z dne 18. julija 1899 smejo ta prašek tudi trgovci prodajati. Zahteva naj se pa pri istih samo pod imenom **doktorja pl. Trnkoczyja prašičji prašek,** pristen samo z gorenjo varstveno znamko.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**